

Kako je Matijček žgance kuhal.

Kateri Matijček?»

»I, no, tisti, ki vam je napisal tole zgodbico.«

»Smo že spet skupaj!« vzklikate veselo ter se ob spominu na moj nesrečni mlin (glej Angelček 1929/50, št. 6!) razposajeno muzate.

Pa se muzajte! S tem kažete zanimanje za moje mladostne nerodnosti in porednosti, zaradi katerih sem moral slišati mnogo resnih opominov, a jih še več čutiti, ko je pela šiba svojo zoprno pesem: »Šviga švic, šviga švic! Pa še petkrat navrh, da bo bolj držalo!«

No, zaradi žgancev, ki sem jih kuhal, pa ni bilo sile, ker sva imela končen obračun le z mamo, ki so me sicer nekoliko okregali, niso me pa zatožili očetu.

O zlata mama! Zakaj ste umrli, ko bi vas bil še tolikokrat rabil, da bi me bili branili — ne pred očetom — ampak pred hudobnimi ljudmi, ki jih je toliko na svetu!

V tistih časih, ko sem hodil še s torbo v šolo, smo imeli deljen pouk — to se pravi: od dvanajstih do ene smo imeli prosto, nato pa še eno ali dve uri pouka. Zato so nam dali starši več kruha s seboj, da bi revčki ne bili preveč stradali.

Ha, stradali, ko pa niti časa nismo imeli južinati! To smo opravili kar med poukom. Pohvaljeni sicer za to nismo bili nikoli, če so nas gospod učitelj zasačili, jeli in mleli smo pa vkljub temu po stari šolarski navadi, dokler nam niso odvzeli kakor od mišk oglodanih kosov ter nas zapodili klečat v kot.

Pa še po šoli nismo čutili takoj lakote. Toliko smo imeli še važnih opravkov: treba je bilo iti v trgovino kupit tega in onega; »obračunati« je bilo treba s tem in onim; prav do noči pa se je raztegnil tisti večni: »Ti boš zadnji, nà, ti boš zadnji!«

Naša lakota se je začela prav za prav šele, ko smo se — umirjeni kajpada — bližali domu. Ugibali smo, kaj nas čaka dobrega v kuhinji. Prevzetnost! Kakor da bi mama sploh mogli kaj nedobrega skuhati!

Rajna moja mama so mi zjutraj pred šolo, zlasti v poletnem času, večkrat naročili: »Z očetom pojdeva pomagat k stricu, zato bova tam obedovala. Ko prideš iz šole, si skuhaj mleka ter si nareži vanje kruha, ki je v miznici!«

»Mama, ali si smem napraviti ,šmorn'«

»Smeš, če boš priden. Toda ne trati zábela!«

»Ne bom, mama. Z Bogom!« In odjadral sem proti šoli poln samozavesti, da mi mama toliko zaupajo.

Takega dne, ko sta bila oče in mama odsotna, sem jo primahal še dokaj zgodaj iz šole domov. Pretaknil sem seveda najprej štedilnik in mlečno omaro, če bi se našlo kaj dobrega za pojediti ali kaj sladkega za polizati. Ko sem se prepričal, da ni nič primernega za me — ej, mama so bili previdni, dobro so me poznali! — sem se spomnil njihovega zjutrajšnjega naročila: »Skuhaj si mleka, ko se vrneš iz šole!«

»Saj res, mleka si skuham in kruha nadrobim vanje,« govoril sem sam s seboj. S kom drugim pa naj bi bil govoril, ko pa ni bilo žive duše pod našo streho razen mene?

Naenkrat mi je pa šinila čudna misel v glavo. Odkod je neki prišla? Najbrž iz želodca, ker sem se nakrat spomnil ajdovih žgancev.

Ajdovi žganci — Bog jih blagoslovi! Mnogokrat smo jih jeli, skoraj vsak dan, ali čudno je vendar, da se mi je prav tistega dne tako zahotelo po njih. Kar zadišali so mi v nos in na jeziku sem čutil njih tečnost. »Skuhaj si mleka,« so mi naročili mama ter mi dali s tem precejšnjo oblast ob štedilniku. »Skuhaj si žgancev,« mi je pa nekaj drugega reklo. Ha, žgancev! Skuhaj si jih, pa jih boš jedel!

Toda kako? Treba je pomisliti. Eh, kaj bi mislil! Misli se sproti rodijo. Najprej ogenj, potem lonec in tako dalje.

Rečeno, storjeno.

Veselo je zaplapolal ogenj. Včasih je zaprasketalo, da so se usuli žareči ogorki pri vratih po tleh. Pristavil sem lonec, nalil vode ter pokril s pokrovom, kakor sem videl delati mamu.

Zdaj pa po ajdovo moko! Kmalu sem jo iztaknil v predalu mlečne omare.

Kajne, čudite se moji spretnosti in iznajdljivosti? Eh, na uho vam povem, zakaj mi je bil vsak lonček v omari znan: vedno in povsodi sem se smukal okrog mame, kadar so kaj kuhali ali pekli. Naravnost v napotje sem jim bil včasih, pa saj sem imel »najboljše« namene pri tem... Ali ste mar vi boljši? Mar tudi vi ne ciganite premnogokrat: »Mama, smetane bi rad, mama, samo en sladkorček mi dajte!«

Poiskal sem torej ajdovo moko, nesel jo v leseni kuhliji k ognjišču ter jo vsul v lonec. »Živijo, žganci se kuhajo!« sem veselo vzkliknil.

Ko bi jih bil pustil pri miru!

Pa kakor da me je sto škratljjev premotilo — vzel sem kuhalnico ter začel mešati moko v piskru. Mešal sem in mešal — močnik je bil! Prisul sem moke ter spet mešal, mešal — zmanjkalo je vode in prikazala se je suha moka. Takoj sem prilil vode, počakal, da je začela vreti in — spet mešal. Pa čim bolj sem mešal, tem več močnika je bilo v loncu — žganci se pa niso hoteli sprijeti... Zato sem spet prisul moke — a spet stara pesem. Prilil sem vode — oh — kaj bo! Marsikatera moja potna sraga se je primešala močniku, tako mi je bilo vroče pri mešanju — žgancev pa vkljub vsemu ni hotelo biti.

In še to! V lonec ni šlo več ne vode ne moke — a o žgancih ni bilo sledu! Ko sem uvidel, da je ves moj trud zastonj, da bi si skuhal žgancev, sem se odločil za močnik. A nesreče nove! Kdo naj spravi poln lonec ajdovega močnika v želodec? Jaz ne. In kaj bom s preostalim močnikom? Kaj porečejo mama? — Lakota me je kar sama po sebi minila spričo teh skrbi. Jedel sem močnik, davil se z njim — prenehati sem moral. Ostanek sem zamešal med pomije, kjer so ga pa mama kmalu našli.

»Kaj pa pomeni ta močnik v pomijah?« so me vprašali resno.

»Ah, mama, žgancev sem si hotel skuhati, pa se mi je močnik naredil. Ne bodite hudi!« Ko sem jim razložil, kako sem kuhal žgance, so se nasmehnili: »Si pač Matijček, ki še žgancev ne zna skuhati!«

Taka je ta zgodbica. Kdor se ji hoče smejeti, mora prej žgance kuhati znati. Ali jih vi znate?